

NAPREJ

Glasiło jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Štev. 35.

V Ljubljani, sobota dne 25. avgusta 1917.

Leto I.

Izhaja razen ponedeljka vsak dan dopoldne.

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Frančiškanska ulica štev. 6,
1. nadstropje, Učiteljska tiskarna.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 30.—, za pol leta K 15.—, za četrt leta K 7.50, za mesec K 2.50. Za Nemčijo celo leto K 33.60, za ostalo tujino in Ameriko K 42.—. Posamezne številke po 10 vinarjev.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije za list so poštne proste.

Inserati: Enostopna petlet vrstica 30 vin.; pogojem prostor 50 vin.; razglaš in poslano vrstica po 60 vin.; večkratni objavi po dogovoru primeren popust.

Mirovno vprašanje

v nemškem državnem zboru.

V glavnem odboru nemškega državnega zbora, ki je z dne 23. avgusta nadaljeval razpravo o papeževem mirovnem predlogu, je podal državni kancler dr. Michaelis izjavo, ki je velik del poslancev iznenadila in ki utegne biti povod težki parlamentarni krizi. Državni kancler je v svojem govoru omenil, da ni nikdar izjavil, da stoji na stališču mirovne resolucije večinskih strank. Obljubil je, da bo v umestnem trenutku pojasnil svoje mirovne cilje, ki bi se mogli izvesti v okviru (!) resolucije.

Vsled te izjave državnega kanclerja je podal poslanec Ebert (socialni demokrat) v imenu večine naslednjo izjavo: „Zastopniki strank, ki so predložili državnozbornsko izjavo z dne 19. julija 1917, ugotavljajo: 1. V razpravah, ki so se o resoluciji vršile med zastopniki udeleženih strank in državnim kanclerjem, ni po podanih izjavah nihče mislil, da se državni kancler ne postavi na stališče državnozbornskega sklepa. 2. Trditev državnega kanclerja, da so se med zastopniki državnozbornske večine o pojmovanju resolucije pojavile diference, ne odgovarja resnici. Vsi udeleženi zastopniki strank so se popolnoma vjemali o nedvoumnem zmislu in vsebini resolucije.“

V nadaljni debati je član neodvisne socialno demokratične stranke razpravljal o vnanji politiki ter naglašal, da je udeležba državnega zbora glede vnanje politike edino sredstvo, da se prepreči tajna politika in nje posledice. Nek konservativni poslanec je naglašal, da so nam uspehi orožja v zadnjem času bolj pomnožili upanja na mir, kakor vsi govori in resolucije, ki v sovražnih deželah ne napravijo nikakega vtisa. Član nemške frakcije pa je izjavil, da samo z uspehi orožja ne bomo prišli do miru.

Državni tajnik v vnanjem uradu, baron Stumm je podal z ozirom na vesti v vnanjem časopisu izjavo, da 5. julija 1914 ni bilo kronskega sveta in tudi ne skupne konference med višjimi nemškimi in avstro-ogorskimi vojaškimi in političnimi zastopniki glede ultimata Srbiji. Dotične vesti da so popolnoma izmišljene.

Nadaljna razprava se je potem odgodila.

Celo oficijozni Dunajski „Fremdenblatt“ označuje vtis, ki so ga napravila kanclerjeva izvajanja o papeževem mirovnem predlogu, kot „lahko razočaranje“. V resnici je naravnost demonstrativna hladnost, če nemški državni kancler papežev korak za mir „simpatično pozdravlja“. Manj ni mogel reči, več pa je vsakdo pričakoval. Čemu Hindenburgov telegram o zmagovitem položaju nemškega orožja? Vojaški položaj v Evropi je Angležem dobro znan in taka baharija gotovo ni pripravno sredstvo, da se ustvari razpoloženje za mir.

Tudi izvajanja kanclerjeva o aneksijskih namerah entente gotovo ni bila umestna v trenutku, ko je treba zavzeti stališče o papeževem mirovnem predlogu. Saj se vendar ne pravi delati za mir, če se v takem

trenotku iztiče aneksijski program sovražnikov, namesto da bi se sovražnikom zgradil zlat most, na katerem bi se mogli približati mirovni ideji.

Danes pa poroča brzoglav iz Berlina, da je isti dan, ko je razpravljala nemški državni zbor o odgovoru na mirovno noto papeževu, nemški cesar na Flanderskem ogovoril nemške čete. Govor ne spada v leto 1917, marveč ima tip leta 1914: Angleška je glavni sovražnik, Angleška je nasprotnik, katerega „zlasti“ moramo vreči na tla. Zopet in zopet sili v ospredje vprašanje, kaj je z ustavno odgovornostjo državnega kanclerja za take izjave nemškega cesarja. Če je nemški kancler vedel za to, potem je odgovoren za to, da se razdraži občutljivost, že vsled obiska nemškega cesarja na krvavih belgijskih tleh. Še večja je potem odgovornost za to, da se zopet odgrinja vprašanje, kdo je zakrivil vojno, in da se grozi Angliji s popolnim porazom. To gotovo ni v zmislu papeževih intencij.

Glavni odbor nemškega državnega zbora je poskušal popraviti pred javnostjo dvoumnost v govorih nemškega kanclerja. Istočasno pa se objavlja bojevit ogovor nemškega cesarja, ki pač govori o božji volji in o zaupanju v boga, ki pa je od mirovnih stremiljenj poglavarja katoliške cerkve oddaljen ravno tako, kakor od izražene mirovne volje nemškega državnega zbora.

Tako ne gre; tako se ne pride do miru! Na tem pa je interesirana Avstrija. Če se pa že narodi zvezanih držav ne spoznajo več, ali hočejo odgovorni krogi Nemčije mir ali ne, kako naj potem zapajo narodi sovražnih držav mirovnim izjavam Avstrije in nemškega zbora? Tako ne gre!

O naših narodnih problemih.

XII.

Kartel je vsemogočen, ako se mu posreči produkcijo monopolizirati, zato se njegov boj obrača v prvi vrsti proti tistim podjetnikom njegove stroke, ki se mu nočejo pridružiti. Marsikak podjetnik se noče kartelirati, ker upa, da sam lažje shaja in da se z uspehom upre konkurenci. V tem primeru — kartel napne vse sile, da zunaj njega stoječega podjetnika podre na tla. V ta namen se more poslužiti teh le dveh sredstev: prvič, da svoje izdelke sceni, drugič, da jih tehnično zboljša. Ker razpolaga kartel z večjimi gmočnimi silami kot posamni kapitalist, lažje dlje vztraja in sme upati, da bo končno svojega nasprotnika premagal. Novejša doba je doživela mnogo takih bojev. Pri nas je boj karteliranih pivovaren proti nekarteliranim še v živem spominu. Kot kuriozum naj navedem svojedobni boj nekaterih ameriških železnic med seboj. Kartelirane železnice so v konkurenčnem boju zniževale svoje tarife tako dolgo, dokler ni postalo pošiljanje gotovih predmetov sploh brezplačno. Da, še več! Pošiljač je od železnice še nekaj prejel. Seveda je to trajalo le malo časa.

Toda še druga nasilna sredstva so kartelu na razpolago. Vsekakor se ta sredstva le redkokdaj izrabijo. Kartel prisili dobavitelje sirovin, da jih oddajajo izključno le njemu. Tako onemogočijo ali pa vsaj silno otežkočijo posameznim podjetnikom produkcijo sploh. Ali pa kartel prisili odjemalce, da kupujejo zgolj od njega, kar se časih lahko zgodi. Kadar kartel prisili nasprotnika, da se mu uda, hitro dvigne cene in ni je moči, ki bi se mu mogla upreti.

Karteli streme tudi za tem, da stopijo v direktno zvezo z odjemalci. Na ta način se odkrižajo trgovcev. Ker je konkurenca izločena, si prihranijo mnogo stroškov za reklamo in agente. Trgovci se morajo podvreči njihovim predpisom. Kartel jim določi, katero vrsto blaga in za kakšno ceno ga lahko kupijo, za kakšno ceno ga morajo prodajati in kje. Časih pa prevzemo posel velikega trgovca banke, ki oddajajo blago katerega producirajo kartelirani podjetniki, posameznim odjemalcem ali pa malim trgovcem. Tako na primer pri nas posreduje prodajo sladkorja sladkorni oddelek „Jadranske banke“. Sladkorne tovarne so kartelirane in nobeden trgovec pri nas ne more dobiti sladkorja drugje kot pri omenjeni banki. V obče banke vedno bolj prevzemajo posle veletrgovine.

Karteli morejo svojevoljno določati cene, ako jim tudi iz inozemstva ne preti nobena konkurenca. Zato so karteli zagovorniki visoke varstvene carine. Cene dvignejo lahko tako visoko, kolikor znaša carina na uvoz in pa transportni izdatki. Carina in transportni izdatki, ki jih ima zungnji konkurent, so poseben dobiček kartela. Čim višja je uvozna carina, tem večji je ta posebni dobiček. Skoro pri vseh velikih dobavah smo lahko opazili, ako je konkurirala kakšna inozemska tvrdka z domačim kartelom, da je bila v cenah majhna razlika, vključ temu, da je morala inozemska tvrdka računati s precejšnjimi carinskimi in transportnimi izdatki.

Nasprotno pa opazamo, da karteli svoje izdelke za inozemstvo scene. Ko je avstrijski sladkorni kartel podražil sladkor doma, je bil njegov sladkor na Angleškem tako poceni, da so z njim krmili prešice. Karteli iščejo novih odjemalcev na svetovnih trgih in izzivajo s svojimi nizkimi cenami v inozemstvu hude boje. Karteli hočejo svoj kapital naložiti zunaj države, zakaj doma ne smejo povečati produkcije, ker bi sicer padle umetno vzdrževane visoke cene. Zato pa je potrebno, da jih na zunaj štiti domača država s svojimi armadami in brodovjem.

Delavstvo ima napram kartelom težko stališče. Doslej se je bojevalo s posameznimi podjetniki, sedaj pa ima opravka z bogatim kartelom, v katerem so združeni posamezni podjetniki. Kartel navadno ne čaka delavske stavke, temveč on sam svoje delavstvo izpré. V takih bojih zmaga ni vedno sigurna, ker je odvisna od tega, kdo dlje vzdrži.

Karteli streme za koncentracijo kapitala in obratov. Kartelirani podjetniki so vsaj pravno še samostojni. Kadar izgube to, nastane nova pravna in gospodarska oblika, ki jo imenujemo — trést.

Demokratske obljube.

Iz zgodb starega testamanta vemo, da je dobilo izvoljeno judovsko ljudstvo mano z neba. Očividno je šlo tu za izjemo z ozirom na izvoljeno ljudstvo. Drugi narodi niso bili nikdar tako srečni. Morali so se boriti za vsak grizljaj trdega kruha, za vsako ped napredka, za vsako mrvico svobode in pravice. Zgodovina pravic in svoboščin, je zgodovina krvavih bojov zatiranih zoper zatiralce, je zgodovina neizčrpeljivega hrepenenja po življenju brez tiranov. Pač se je včasih zgodilo, da je dobilo ljudstvo od zgoraj nekaj miloščin. Ali to ni bila mana, to niso bile svoboščine, ne pravice. Bile so miloščine, kot take darovane in kot take sprejete. Kljub tej trdi zgodovinski šoli, kateri se ni moglo izogniti nobeno ljudstvo in noben narod, smo še danes priče žalostnega prizora, ki nam nudi sliko ljudstva, pričakujočega nestrpnost pravic in svoboščin od zgoraj. Mesto pravic in svoboščin smo dobili obljube. Prav čedne in visokodoneče demokratske obljube, ki so pa imele to lastnost, da so ostale obljube, in so pustile, kakor pač navadno, vse pri starem. In pri starem ostane vse toliko časa, dokler ne spozna ljudstvo samo, da je čas obljub že davno za nami, da ne pride z obljubami nikamor in da izvzemši obljub, ne smemo pričakovati od zgoraj ničesar, kar bi bilo v stanu spraviti ljudstva v časten in naraven položaj, da bo imelo odločati samo o svoji usodi. Pri tem pa je najbolj žalostno opazovati, kako malo se zaveda tega zgodovinskega dejstva nemška socialistična večina, t. j. stranka, ki se sme po vsej pravici imenovati kot sad najdemokratskejših in najrevolucionarnejših idej dvajsetega stoletja. Že v predvojni dobi je bilo njeno delo v političnem boju, v boju za ljudske svoboščine in pravice nad vse klaverno in neodgovarjajoče stremeljenju delavske internacionale. Danes pa, po treh letih krvave vojne, ko je čezdalje bolj očividno, da zamorejo le ljudske množice napraviti konec nečloveškemu klanju, je stališče nemške socialne demokratske večine naravnost nerazumljivo. Kakor da se njeni voditelji ne morejo ločiti od starih predsodkov, ki vežejo stranko bolj na vladno nego na ljudstvo. Pred kratkim je pač izgledalo, kakor da namerava nemška socialistična večina kreniti na drugo pot, kakor da namerava vpreči nekoliko svojih sil za zdemokratiziranje nemškega vladnega in parlamentarnega sistema. To je bila pa le nekaka medigra. Bilo je dosti hrupa, ki se je zdel nevaren ali pa le neprijeten celo Behnmannu Hollvegu. Sodrug Haase je označil celo komedijo zelo pravilno. Krožile so gore, porodila se je pa smešna miška. Padlo je takrat nekaj obljub. Na mesto starega kanclerja je prišel Michaelis in v državni svet so poklicali človeka, ki se sam imenuje socialist, ki ga pa noče priznati kot takega nihče in se je sprejelo v državni svet poslanca liberalca, ki pa mora odložiti zaradi tega svoj mandat. To je vsa nemška demokratizacija in parlamentarizacija. Socialistična večina ni zadovoljna, toda ne reče tudi ničesar. Očividno pričakuje, da se bodo v zadnjih nadstropjih družabne zgradbe polagoma zboljšali. Ukloniti se svoji vladi, smatra nemška socialistična večina za bolj častno, nego se ukloniti zahtevam časa, ki jih zastopa nemška socialistična manjšina.

Tudi pri nas v Avstriji smo imeli dobo, v kateri je izgledalo prav resno, da se namerava postaviti vso našo državo na demokratsko podlago. V parlamentu smo imeli čedne deklaracije, tičeče se avtonomije narodov in opralo se je v kratki dobi dokaj umazanega perila. Toda, komaj so odšli poslanci na počitnice, se je izkazalo, da so interesi visokih krogov, ki se protivijo resnični demokratizaciji države, močnejši od vsega njihovega nagnjenja k dobremu. Elementi iz Stürkghove dobe, so začeli obstrui-

rati parlamentarne sklepe in poleg tega delajo celo pasivno rezistenco glede izvedbe cesarjeve pomilostitve političnih kazencev. Gospod Seidler nas pa hoče osrečiti z zopetnim uradniškim ministrstvom, ker je naperjeno evidentno proti zahtevi parlamentarnega ministrstva. Pri vsem se pa zdi, da nimajo stranke nobene resne volje, zoperstaviti se odločno proti novi nakani in da ne vidijo v uradniškem ministrstvu one nevarnosti za ustavo, ki v njej dejansko tiči. Zahtevati parlamentarizacijo kabineta, pa sklepate, da se bo podpiralo uradniško ministrstvo, je pač dokaj nekonsekventno. Tak klavrn način boja za demokratizacijo in za pravice narodov ne nudi nič dobrega. Vlagati ponovne deklaracije, pa se ustaviti pri prvi oviri, kaže, da naše stranke niso še dovolj globoko prepričane o upravičenosti zahteve po samoodločbi narodov in da imajo preveč zaupanja v vladne kroge in premalo zaupanja v sebe in v svoje narode. Čas je, da se neha s polovičarstvom. Čas je, da se neha verovati v obljube. Ljudstvo, ki je prelilo toliko krvi in prestalo toliko zla iz ljubezni do domovine, bo znalo tudi podpreti svoje zastopnike v vseh upravičenih zahtevah v korist narodov. Vera v moč ljudstva in v upravičenost ljudskih in narodnih zahtev po samoodločbi naj bo v izpodbudo vsem, ki hočejo položiti svoje sile v korist po pravici in svobodi in miru hrepenečega ljudstva. I. r.

Politični pregled.

— Mirovni pogoji francoskih socialistov. „Humanite“ prinaša odstavek odgovora francoskih socialistov na stockholmsko vprašalno polo. Ta odstavek se peča z mirnimi pogoji. Po mnenju francoskih socialistov ne sme biti vrnitev v nemških kolonij nobena ovira za mir. Pod gotovimi okoliščinami bi se zamogla gotova kolonialna ozemlja zamenjati. Mirovni program obsega nadalje te točke: 1. Glasovanje v Alzaciji-Loreni eno leto po upostavitvi političnega življenja na podlagi splošne, enake, tajne in direktne volilne pravice. Pravico do glasovanja imajo le staronaseljeni prebivalci, tudi oni, ki so se pred ali med vojno izselili iz Alzacije-Lorene. 2. Izpraznitev zasedenih pokrajin, njih popolna teritorialna, gospodarska in politična neodvisnost. 3. Odškodnina Belgiji in Luksenburški. 4. Rekonstrukcija neodvisne poljske države iz vseh ozemelj, katerih prebivalstvo se v svoji večini izreče za pripadnost k poljski državi. 5. Ljudsko glasovanje v severni Šlezviški v zmislu predpisov praške pogodbe. 6. Ljudsko glasovanje v italijanskih ozemljih Avstrije. 7. Litovska, Finlandija, Armenija, Ukrajina kot vsi avstrijski narodi dobe pravico samoodločevanja, da si ustanove zvezno državo ali pa neodvisno državno tvorbo. 8. Pravna in kulturna svoboda židov. 9. Upravna avtonomija za ono kolonialno prebivalstvo, ki je doseglo gotovo civilizatorično višino, izmenjava zasedenih kolonij. 10. Mirovno pogodbo podpisujejo vsi narodi sveta in zanj jamči zveza narodov. „Mi vsi hočemo mir kakor hitro možno. Socialistične stranke vseh dežel morajo z energijo delati v zmislu tega smotra. Mir nastane takrat, ko so enkrat vlade jasno izjavile, da sprejmejo načelo samoodločevanja narodov z vsemi praktičnimi posledicami: glasovanje narodov in jamstvo zveze narodov za obstoj razmer, ki jih ustvari mirovna pogodba. Mi francoski socialisti še enkrat ponavljamo, da podpiramo vojno samo, ker je bila v naših očeh obrambna vojna. Danes zavisi vprašanje

miru deloma od stališča nemške socialne demokracije. Francoskim socialistom se je ob mobilizaciji zagotovilo (kar se je potem tudi izpolnilo), da se bo ognilo vseh izizvalnih odredb na meji in da vojna napoved ne izide iz Francije. Nemška socialna demokracija pa, ki se pred vojno ni dovolj energično bojevala za to, da naredi iz Nemčije, deželo s parlamentarno odgovornostjo, je bila v trenutku „stanja preteče vojne nevarnosti“ brez politične sile, da bi dosegla pri svoji vladi, da ne napove vojno Franciji. Samo revolucionarni upor nemškega naroda proti cesarski vladi bi bil zabil katastrofo. Zato se je nemška socialna demokracija sklicevala na pretnjo s strani Rusije, da upraviči glasovanje za vojne kredite. Zamogla je imeti to bojazen v dobri veri, ker jo je varala nemška vlada. Ali prekršitev belgijske nevtralnosti bi jim bila morala 4. avgusta odpreti oči in poznejši vpogled v razmere ne bi bil pripeljal ves socializem k temu, da zanika sokrivdo, ki ga veže z zločinom julija 1914. Ako bi bila nemška socialna demokracija hitro dognala krivdo nemške in avstrijske vlade, potem bi se bila ustvarila atmosfera, ki bi bila omogočila, da bi se bilo govorilo o miru. Ako postane Nemčija demokratska in ako tako nudi jamstva, ki jih cesarska vlada ne more več dati, potem ima socialna demokracija celega sveta dolžnost, da dela na to, da ententne vlade ne morejo uničiti nastajajoče nemške demokracije. O volji revolucionarne Rusije v tem oziru ne more biti dvoma. Francoska socialna demokratska stranka se pridružuje tej volji. Ententne vlade same so se po Lloydu Georgu, Ribonu in Wilsonu obvezale v tem zmislu. Francoski socialisti jamčijo za dejanja, ki jih bodo izvršili, če bi se te dolžnosti ne izpolnile. Proklamacija nemške socialne republike bi bila signal za mir.“ Spis zahteva dalje udeležbo nevtralcov pri mirovni pogodbi in solidarnost vseh narodov pri kaznovanju vsakega poizkusa, prelomiti večni mir v deželi. Da zadobi mirovna pogodba veljavo, jo mora odobriti tri četrtinska večina parlamentov udeleženih držav in končno tri četrtine vseh vpisanih volilcev. Narodi, ki se na ta način pridružijo mirovni pogodbi, tvorijo „Societee de Nations“ (družbo narodov).

— Papeštvo in vojna. O tem predmetu razpravlja sodrug Franc Mehring v glasilu nemške socialistične manjšine v „Leipziger Volkszeitung“. Med drugim pravi: Papež Benedikt XV. ne more uganjati druge politike nego papeške. Po vseh strahotnih vojnah, ki prinašajo za dolgo časa narodom bedo in revščino, prihajajo za cerkev dobri dnevi. Čim obupnejše se razvija življenje na tem svetu, tem bolj oživi upanje na življenje po smrti. Tako je bilo po tridesetletni vojni, tako je bilo po napoleonskih vojnah in kako so bile majhe upoštljive posledice teh vojn v primeri z neizmernim razdejanjem, ki ga je povzročila svetovna vojna že sedaj in ki ga še povzroči! Na takih razvalinah vedno prospeva cerkvena propaganda. To spoznanje se je izpremenilo v protestantskih krajih Nemčije, ki so bili predvsem prizadeti po tridesetletni in Napoleonovi vojni, že v pregovor. Učenjaki pravijo, da izbruhne v časih sile „metafizična potreba“ ljudstva s prvotno silo, medtem ko združujejo mase same brezkončno in zanjo nerazumljivo trpljenje v besede: „Das ist ja zum Katholischwerden“. (Človek bi postal kar katoliški). Če dviga papež torej že med vojno svoj svareči in opominjajoči glas proti vojni, tedaj uganja brezdvomno najpametnejšo politiko, ki je sploh mogoča s papeškega stališča. In za to politiko, ni nikdar odločivnega pomena, če ima uspeh ali ne. Skoraj bi lahko dejal, da bi žel za poznejše čase vatican večje uspehe, če ga sedaj vojskujoče se države ne poslušajo.

Vse, kar smo doslej slišali o papežu, dopušča naziranje, da misli papež pošteno s svojim oklicem za mir, kakor tudi mi pošteno mislimo, če mu želimo najmočnejši in najhitrejši uspeh. Sicer govori meščansko časopisje v svojem kratkovidnem meščarskem žargonu o tekmi med rdečo in črno internacionalo za svetovni mir. Ali ti ljudje ne slišijo niti zvonjenja, kaj še, da bi vedeli, kje vise zvonovi. **Socialistična politika se razlikuje od vatikanske v tem, da pričakuje kot posledico strašne katastrofe, ki je zadela vse civilizirano človeštvo, da prično mase misliti, ne moliti in da so pripravljeni socialisti ta proces v mišljenju mas podpirati z vso silo.** V tem pričakovanju se socialistom ni treba bati nobene tekme.

— **Jesensko zasedanje državnega zbora.** Z Dunaja poročajo, da prično seje državnega zbora šele koncem septembra. Vprašanje o izpremembi avstrijske ustave, ki se je načelo že poleteti, se sprejme zopet v delovni program. V tem vprašanju ne odjenja vlada od svojega dosedanjega stališča. **Vlada ne pripusti, da se rešijo notranjo politična vprašanja na mirovni konferenci ali na kakem drugem kongresu in zavračala bo vse zahteve poedinih narodov, ki niso združljive z avstrijsko državno mislijo.** Iz tega sledi, da se bodo morale zediniti stranke na načelu, ki ga zastopa vlada, namreč na načelu avtonomije narodov v kronovinskih mejah. Glede ljudske prehrane pripravlja vlada globokosegajoče reforme v centralah za živila.

— **Nova češka stranka.** Poslanec Klofáč snuje z drugimi političnimi osebnostmi nove češko demokratično stranko.

— **Mirovno gibanje v Angliji.** Glasom poročila „Manchester Guardian“ je bila te dni Lloyd Georgu izročena spomenica, v kateri se izraža želja, naj bi angleška vlada čim prej uvedla razpravo za doseg pravičnega in trajnega mira. Spomenico je podpisalo pol milijona oseb ter delavske zveze, broječe več kot milijon članov. Spomenica poudarja, da so ruska revolucija, vstop Amerike v vojno in resolucija nemškega državnega zbora ustvarili nov položaj. Glavni cilj vojne da je okrepitev demokratičnega vpliva na vesoljnem svetu, da bi se mogel sedaj skleniti mir, ki bi ta vojni cilj zagotovil. Naj bi se torej takoj uvedla mirovna pogajanja.

— **Nova konferenca alilrancev** bo v najkrajšem času v Rimu.

— **Nova ruska ofenziva?** „Corriera della sera“ je dobil iz Petrograda poročilo, da je na severni ruski fronti v najkrajšem času pričakovati novo ofenzivo.

— **Nemški kancler v glavnem stanu.** Nemški državni kancler dr. Michaelis se je podal v četrtek zvečer v nemški glavni stan. Kancler se vrne danes v Berlin ter se v ponedeljek debata v glavnem odboru državnega zbora zopet nadaljuje.

— **Bivši albanski vladar,** tragikomični princ Wied, se je oglašil s spomenico, ki jo je razposlal zaveznikom in nevtralcem in kjer protestira proti italijanski izjavi glede italijanskega protektorata nad Albanijo. Princ Wied vzdržuje svoje zahteve na albanski prestol v polnem obsegu! Če jih utemeljuje tudi z božjim poslanstvom, tega ne vemo.

Dnevne beležke.

— **Naprej.** Pozivljamo vse sodruge, da širijo strankin dnevnik. Za delavsko gibanje je največje vrednosti dnevnik, ki vsak dan poučuje in razlaga važnost vršečih se dogodkov. Na delo tedaj vsi, ki hočete sodelovati pri ustroju bodočih dni.

— **Konferenca soc. demokratov Avstro-Ogrske, Bosne, Nemčije in Bolgarije** se vrši na poziv drž. poslanca sodr. K. Seitz a dne 29. t. m. na Dunaju. Glavni namen te

konference je: razgovor srednjeevropskih držav o mirovni konferenci v Stockholmu. — Pri tej priliki se vrši, in sicer 28. t. m. na Dunaju konferenca zastopnikov jugoslovanskih soc. dem. strank — to je: naše jugoslovanske, ki ima delokrog na avstrijskem slovanskem jugu, hrvatsko-srbske soc. dem. stranke na Hrvatskem, srbske na Ogrskem in socialistične stranke Bosne in Hercegovine.

— **Umrli** je 21. t. m. v Ljubljani mati našega somišljenika Abditusa, znanega socialnega pisatelja. Z materinsko ljubeznijo in skrbjo je bila navezana na svojega sina, ki ji je bil s svoje strani enako udan. Simpatična žena je kot vdova živela svojima otrokoma: sinu in hčeri mirno in delavno do svoje starosti 74. let. In sedaj je odšla od koder ni povratka, zapustivši za seboj najboljši spomin pri vseh, ki so jo poznali.

— **Sankrosanktni dr. Šustešič.** V večerajšnji številki „Napreja“ se je povzpela državni pravdnik do zaščitnika političnega pustolovca drja. Šustešiča. Najhujša kritika Šustešičevega predvojnega delovanja in njegovega sedanjega nastopanja ni dovoljena, ker je menda tudi državni pravdnik mnenja, da gre moč pred pravico. Delovanje drja. Šustešiča je vzvišeno nad vsako kritiko in dvomimo, da bi bil še kje na božjem svetu državni pravdnik, ki bi tako ščitil ravno eno politično osebo.

— **Več kruha in moke.** Dunajska občina je izročila vladi spomenico, naj bi se množina za vsako osebo določene moke in kruha čim prej primerno zvišala, ker se je žetev v Avstriji primeroma dobro obnesla in je tudi uspeh žetve v Rumuniji povsem zadovoljiv. Množina moke in kruha naj bi se v prvi vrsti zvišala za večja mesta in industrijske kraje.

— **Tedenski izkaz o zdravstvenem stanju** mestne občine ljubljanske od 12. do 18. avgusta: Novorojencev 16, mrtvorojen 1, umrlo 29 oseb, od teh je 15 domačinov in in 14 tujcev. Na jetiki je umrlo 6 oseb, med njimi 3 tujci. Na tifuzu je obolelo 190 vojakov in 1 tujec, na grizi 2 domačina in 52 vojakov.

— **Ceški delegatje za stockholmsko konferenco** so: dr. Šmeral, dr. Soukup, Nemec, Habermann, Pik in strokovna tajnika Tayerle in Halik.

— **Demonstracije proti draginji.** 30. avgusta prirede švicarska zveza strokovnih organizacij in švicarska socialno demokratična stranka po vsej deželi demonstracije proti draginji. Delavci ne bodo delali na ta dan.

— **Prepoved nočnega dela za žene in otroke.** Vlada je prepovedala nočno delo za vse žene in otroke pod 17 letom po vseh tovarnah in obratih. Ta vlada je ruska.

Aprovizacija.

Prodaja sladkorja za vkuhanje sadja. V trgovini gosp. Trdine na Starem trgu št. 17 dobe stranke sladkor na rujave izkaznice s sledečimi številkami, in sicer:

Št. 20 v ponedel., dne 27. t. m., dopoldne
 „ 21 „ „ 27. „ popoldne
 „ 24 v torek, „ 28. „ dopoldne
 „ 25 „ „ 28. „ popoldne

v trgovini g. Šarabona na Zaloški cesti na rujave izkaznice

Št. 26 v ponedel., dne 25. t. m., popoldne
 „ 27 „ „ 27. „ popoldne

Gg. hišni posestniki se opozarjajo, da jim ni treba priti osebno h krušni komisiji, temveč pošljejo lahko po hišno polo tudi kako drugo osebo, kateri je treba zato izročiti davčno polo, oziroma knjižico, ali pa kako drugo listino. — Kje se bodo oddajale izpolnjene hišne pole, se bode pravočasno objavilo.

Ostanek moke je napovedati zanesljivo 31. avgusta dopoldne.

Dobava špeha. Mestna aprovizacija ljubljanska razdeli prihodnji teden špeh med tiste stranke, ki pripadajo ubožni akciji in imajo rdeče in deloma rmenne izkaznice. Pozneje pridejo na vrsto stranke z rmenimi izkaznicami B in C. Občinstvo naj pomisli, da gre h koncu najneugodnejša doba za preskrbo špeha oziroma masti. Bliža se čas, ko začno klati prasiče v večji meri. Občinstvo, ki ne spada v ubožno akcijo, obvestimo pravočasno po časopisih, kdaj in kako prejme špeh. Do takrat pa prosimo, naj ne hodijo stranke v tej zadevi v aprovizacni urad na Poljanski cesti št. 13, ker mestna aprovizacija ne more storiti več in hitreje, kakor je spredaj naznanila.

Špeh na vse rdeče in rmenne izkaznice A. V nedeljo dopoldne 26. avgusta dobe špeh stranke, ki imajo rdeče izkaznice z A in brez A in rmenne izkaznice z A. Delil se bo v cerkvi sv. Jožefa. Na vrsto pridejo od 7 do pol 8 ure zjutraj stranke z rdečimi izkaznicami, zaznamovanimi s črko A, od pol 8 do 8 stranke z rdečimi izkaznicami brez A št. 1 do 200, od 8 do pol 9 št. 201 do 400, od pol 9 do 9 št. 401 do 600, od 9 do pol 10 št. 601 do 800, od pol 10 do 10 št. od 801 do konca. Ob 10 uri dobe špeh stranke, ki imajo rmenne izkaznice, zaznamovane s črko A. 1 do 2 osebi dobita $\frac{1}{4}$ kg, 3 do 5 dobe $\frac{1}{2}$ kg, 6 do 8 oseb dobi $\frac{3}{4}$ kg in več oseb 1 kg. Stranke z rdečimi in rmenimi izkaznicami s črko A prejmo špeh kg po 1 K, stranke z rdečimi izkaznicami brez A plačajo po 2 K kg.

Meso na rmenne izkaznice B. Mestna aprovizacija bo razdeljevala v soboto, dne 25. avgusta popoldne v cerkvi sv. Jožefa meso strankam, ki imajo rmenne izkaznice, zaznamovane s črko B. Na vrsto pridejo od pol 1 do 1 ure popoldne št. 1 do 200, od 1 do pol 2 št. 201 do 400, od pol 2 do 2 št. 401 do 600, od 2 do pol 3 št. 601 do 800, od pol 3 do 3 št. 801 do 1000, od 3 do pol 4 št. 1001 do 1200, od pol 4 do 4 št. 1201 do 1400, od 4 do pol 5 1401 do konca. 1 oseba dobi $\frac{1}{4}$ kg, 3 osebi pol kg, 3 do 4 osebi $\frac{3}{4}$ kg, 5 do 6 oseb 1 kg, 7 do 8 $1\frac{1}{4}$ kg, več $1\frac{1}{2}$ kg. Rodbinske izkaznice je treba prinesiti s seboj.

Meso za uradniške izkaznice. Mestna aprovizacija bo delilo v soboto popoldne v cerkvi sv. Jožefa meso na uradniške izkaznice. Prva kategorija pride na vrsto od po 5 do $\frac{1}{6}$ ure, druga od $\frac{1}{6}$ do pol 8 tretja od pol 6 do 6 in četrta od 6 do po 7 ure. Družine do 3 oseb dobe pol kg 4 do 5 osebami $\frac{3}{4}$ kg, s 6 do 7 osebami 1 kg, z več osebami $1\frac{1}{4}$ kg. Rodbinske izkaznice je treba prinesiti s seboj.

Enajsta soška bitka.

Vojaškim razmotrivanjem uradnih vojniš poročil posnamemo: Naša kraška fronta in pozicije zapadno od Grmade so še vedno trdno v naših rokah. Dan in noč napadajo laške trupe naše pozicije ter skušajo s težkim artiljerijskim ognjem pripraviti pot italijanski pehoti. Uspeha niso dosegli.

Na goriški fronti proti Vodici in Sveti Gori ni bilo večjih vojniš podjetij. Pač pa se je sovražniku posrečilo, na visoki planoti Banjšice, vzhodno od Vrha in Deske, pridobiti nekoliko ozemlja. Če bi sovražnik tam napredoval, bi prišel v fronto k Trnovskemu gozdu. Ta je zelo kamenit in nima utrd. Priznati se mora, da je na višini Banjšice sovražnik dosegel majhen uspeh. Ta uspeh pa je le lokalnega pomena. Naša fronta, zlasti ona, ki krije Trst, je ostala vsled tega sovražnikovega uspeha nedotaknjena.

Na odločitev enajste soške bitke laški uspeh na Banjšici ne bo imel nikakega vpliva, kajti italijanski glavni sunek velja

Trstu, in na Krasu, čez katerega vodi pot k temu cilju, so ostale pozicije naših čet neomajane. Naši branilci se borijo na celi bojni fronti z nadčloveško energijo. Cadorna ni opustil nobenega sredstva, da pride na Krasu naprej; Grmada in višina, ki jih trdovratno drže naše čete, so podobne vulkanom, tako gosto padajo izstrelki na to pušto in raztrgano kraško skalovje. Dosedaj so naši branitelji v zmagoviti obrambi od morja do Fajtovega hriba gospodarji situacije na Krasu. Nikjer se Italijani niso pomaknili naprej.

Pri Sv. Ivanu, v prostoru Medeazze, katero sovražnik nazivlje ostrogo Grmade, pri Kostanjevici in dalje severno smemo z zaupanjem pričakovati nadaljni potek ljutih bojev.

Večerno uradno poročilo konstatira, da bitka ob Soči znatno pojema.

Vojna.

AVSTRIJSKO VOJNO POROČILO.

Dunaj 24. avgusta. (Kor. urad.) Uradno se razglasa:

VZHODNO BOJIŠČE.

Armada fronta generalfeldmaršala von Mackensena.

Nobenih posebnih dogodkov.

Armada fronta generalobersta nadvojvode Jožefa.

Pri Soveji, severno Susite, je sovražnik znova brezuspešno napadel. V zadnjih bojih ob Susiti in pri Očni so si naši letalci z uspešnim delom proti mnogoštevilnim sovražnikom pridobili posebno priznanje.

Armada fronta generalfeldmarš. princa Leopolda Bavarskega.

Severno od Dnjestra so se pojavili Rusi z močnimi izvidnimi oddelki. Sicer nič posebnega.

ITALIJANSKO BOJIŠČE.

Enajsta soška bitka traja naprej. Po razmeroma mirnem dopoldnevu vneli so se popoldne vnovič srčiti boji. Na visoki planoti Banjšice (pri Sv. Duhu) namerili so Italijani, pritegnivši nova ojačenja, zopet težke napade proti naši črti južno od Vrha. Nikjer niso mogli doseči uspeha. Naše hrabre čete, med njimi že več dni v najljutejšem boju stoječi junaki 106. črnovojniške divizije in pehotni polk št. 41, so se vzdržale na vseh svojih strelskih jarkih.

S skrajno besnostjo je napadla italijanska tretja armada vnovič med Vipavsko dolino in morjem. Po večurnem obstreljevanju s težkimi topovi je nastopila ob štirih popoldne sovražna pehota k enotnemu napadu v masah. Dočim so bile sovražne kolone na severnem krilu na raznih mestih že od naših baterij razbite, je prišlo na drugih krajih med Kostanjevico in morjem skoraj povsod do več ur trajajočih bojev moža proti možu. Z izredno hrabrostjo in vztrajnostjo so branitelji našega Krasa zavrnil premočnega sovražnika. V brezprimerni složnosti so sinovi vseh pokrajin obeh državnih polovic in Bosne-Hercegovine deležni ponosnega uspeha. Če so si včeraj pridobili posebno slavo pehotni polki št. 11, 47, 51, 62 in 63, stopili bodo jutri drugi z enako požrtvovalnostjo na njihovo mesto. Predpolje naših kraških bojnih črt je pokrito z neštevilnimi laškimi mrtveci.

BALKANSKO BOJIŠČE.

Nič posebnega.

Šef generalnega štaba.

* * *

NEMŠKO VOJNO POROČILO.

Berlin, 24. avgusta. (Kor. urad.) Wolffov urad poroča:

Veliki glavni stan.

ZAPADNO BOJIŠČE.

Armada skupina prestol. Ruprehta Bavarskega.

Na Flandrskem ponehava začasno artiljerijsko delovanje v bojnem odseku med Langhemarkom in Hollebekem. Na katerih mestih pa se je stopnjevalo do bobnajočega ognja, ne da bi bili sledili doslej večji napadi. Le pri Westhocku so napravljali Angleži vedno in vedno delne sunke, ki so ostali brezuspešni. Danes zgodaj zjutraj smo iztrgali sovražniku južno od ceste Yper-Menin pridobitev, ki jo je bil napravil pred nekaj dnevi. Izgubljeni jarek smo zopet osvojili in obdržali. Pri brezuspešnih 23. avgusta so izgubili Angleži 21 oklopnih avtomobilov, ki leže razstreljeni pred našo fronto. Del posadke, ki je ostala pri življenju, smo vjeli. Kanadske čete so poizkušale iznova, da vdoro v Lensu in njegove bližnje naše postojanke. V trdovratnih bližinskih bojih smo obdržali vso dosedanjo črto. Tudi na železnici Arras-Douai se je izjalovil sovražni napad.

Armada skupina nemškega cesarjeviča:

Ob obeh straneh Moze je narastel artiljerijski boj v gozdu Avocourt, na višini 304, pri Beaumontu in v gozdu Fosses do znatne moči. Proti višini 304, ki smo jo zapustili v noči od 21. na 22. avgusta po načrtu in smo pustili tam le majhno posadko, so napravili danes Francozi močan napad. Sprejel jih je naš artiljerijski ogenj. Severno od Louvemonta niso prišle sovražne, za jurišanje pripravljene čete iz svojih jarkov, ker jih je zadrževal naš obrambni ogenj.

VZHODNO BOJIŠČE.

Armada skupina generalfeldmaršala princa Leopolda Bavarskega

Na obrežju so dosegle naše čete na nekaterih mestih Ao. Ob Drisvjskem jezeru, pri Brodiju, ob Seretu in ob Žbruču je oživelo od časa do časa bojno delovanje.

Armada fronta generalobersta nadv. Jožefa.

Naše postojanke pri Soveji in v dolini Susite je napadal sovražnik iznova, a brezuspešno.

Armada skupina generalfeldmaršala von Mackensena.

Zapadno od Corbula ob spodnjem Seretu nam je prinesel uspešen sunek vjetnike in plen.

Prvi generalni kvartirni mojster v. Ludendorff.

Odvetniška pisarna

Dr. Josip Ferfolja v Trstu

se je preselila iz ul. Molino piccolo 7 v ul. Vienna 17/I.

Splošno kreditno društvo

r. z. z o. z. v Ljubljani.

Hranilne vloge na knjižice in v tekočem računu se obrestujejo po 4 1/2 % od dne vloge do dne dviga. Na razpolago so domači hranilniki. Rentni davek plačuje zadruga sama.

Posojila se dajejo na hipoteke, zastavna pisma, osebni kredit, vrednostne listine (efekti), predumi na lombard pod zelo ugodnimi pogoji.

Menice se eskomptujejo po razmerju bančne obrestne mere.

Telefon št. 120.

Slavna **Lotte Neumann** v

KINO CENTRAL

v deželinem gledališču!

Sobota 25., nedelja 26., ponedeljek 27. t. m.

Samo tri dni

LORI & Co.

Sijajna filmska igra v štirih dejanjih. - V glavni vlogi:

LOTTE NEUMANN

Ni za mladino.

Predstave se vrše v delavnikih ob 4., pol 6., 7. in 9. uri zvečer, v nedeljah in praznikih ob pol 11. uri dop., ob 3., pol 5., 6., pol 8. in 9. uri zvečer.

Sijajne

mladinske predstave

se vrše v „KINO CENTRAL“ danes v soboto ob 4. popoldne, jutri v nedeljo ob pol 11. dop. in 3. pop., v ponedeljek ob 4. popoldne.

Najnovejši filmi. Nove, krasne pravljice in komični filmi.

Najbolj zanimiv in najboljši slov. ilustrirani tednik so:

TEDENSKÉ SLIKE

ki priobčujejo vsak teden **mного zanimivih slik z bojišč** in o drugih važnih aktualnih domačih in tujih dogodkih, ter obilo zanimivega čtiva: pesmi, povesti, **jako zanimiv, lep detektivski roman**, poučne članke in črtice iz gospodinjstva, zdravstva, vzgojeslovja, tehnike in sploh vseh strok poljudnega znanstva. „TEDENSKÉ SLIKE“ so nepolitičen in nestranski ilustrirani tednik, ki je posvečen le zabavi in pouku.

„TEDENSKÉ SLIKE“ bi naj imela naročene vsaka rodbina, vsaka gostilna, kavarna, vsako društvo itd. Zahtevajte „TEDENSKÉ SLIKE“ povsod in pridobivajte naročnikov.

„TEDENSKÉ SLIKE“ stanejo četrto leta K 3.80 pol leta K 7.50 in celo leto 15.— K. Naročite si „TEDENSKÉ SLIKE“ takoj!

Pošljite nam svoj naslov in pošljemo vam 1 številko „TEDENSKÉ SLIKE“ za stonj in poštne prosto na ogled.

Upravištvo lista „TEDENSKÉ SLIKE“

Ljubljana, Frančiškanska ulica 10/I.